

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 59. årgang Nr. 3/2025

SLÅ RING
OM
ØSTMARKA

*Sivilombudet tar Dammyrveien
Da nasjonalparken nesten havarerte
Verdifull natur på Bremsrud fram i lyset*

Endelig besøksenter på Sørli gård!

Av Helga Gunnarsdóttir

Lederen har ordet:

Det er ikke fritt for at mitt Østmarka- og Østensjøhjerter gleder seg ekstra mye om dagen. I sommer kom den gledelige nyheten om at byggingen av et besøksenter på Sørli besøksgård ved Nøklevann har begynt. Når snora klippes til neste år, har en nesten 24 år gammel kamp for å etablere besøksgård på Sørli blitt fullbrakt.

Da jeg flyttet til Bøler i august for 44 år siden, var Sørli et av de stedene jeg besøkte tidlig og ble aller mest glad i. Den vesle røde stua og fjøset som lå der så stille og fredelig i vika ved Sørlimyra, rett innenfor blokkene på Bøler, var en idyll av de sjeldne. På den tida og fram til 2003 bodde det en hyggelig eldre mann på husmannsplassen. Nå er stillheten erstattet av glade barn som aktivt deltar i gårdsdrift og lærer om hvordan maten vi spiser blir til.

Men veien dit har vært lang og humpete. Den har lært meg mye om manglende politisk vilje og administrasjon som trener fordi de har andre ønsker – men også om hvordan politisk prioritering, godt politisk håndverk og en administrasjon som følger opp vedtak fører til et fantastisk resultat.

Jeg husker ennå styremøtet i 2003 da vår daværende nestleder Johan G. Ellingsen foreslo at Østmarka Venner burde arbeide for at den gamle husmannsplassen skulle bli besøks-

gård for barn. Samme ideen hadde nok også Friluftsetaten. Det tok fire år før det ble vedtatt av bystyret i Oslo i 2007. Men de neste åtte årene vandret saken i skyggenes dal, og vedtaket ble verken fulgt opp av administrasjonen eller av flertallet i bystyret som måtte bevilge penger. ØV tok opp saken ved ulike anledninger, men til ingen nytte.

Så endelig, etter lokalvalget i 2015, begynte det å løse. Behovsplanen for idrett og friluftsliv kom på høring og ØV spilte inn en rekke tiltak, deriblant Sørli gård. Sommeren 2016 jobbet det nye rødgrønne byrådet med budsjettet, og jeg fikk en overraskende og spennende telefon fra byrådssekretær Daniel Rees fra MDG som spurte. Hvis Østmarkas Venner skal prioritere ett tiltak i Østmarka: Hva burde det være? Uten å blunke svarte jeg Sørli besøksgård og forklarte at det trengs midler til restaurering av eksisterende hus, lønnsmidler til ansatte og midler til et besøksenter på gården.

Vi jublet da byrådet prioriterte Sørli høyt og satte av 6 millioner på budsjettet for 2017. Da kom arbeidet i gang. Populære parselhager ble etablert våren 2017. Arbeidet med istandsetting av bolighuset ble ferdigstilt i 2018, og det gamle fjøset i 2019. Samme år bevilget byrådet 18 millioner til besøksentret, og driftsmidler til ansettelser. En meget

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Ansvarlig redaktør: Helga Gunnarsdóttir
e-post: hegunna@online.no

Forsidebilde: *Slåttekarer i aksjon ved Bremsrud.*
Foto: Øystein Kolseth
Grafisk produksjon: Aksell AS – aksell.no
Opplag: 4 600
Frist for stoff til neste nr. er 1. november 2025
Utgis med støtte fra Oslo kommune

Ragna Kronstad i arbeid foran låven på Sørli. Foto: ØV.

dyktig bestyrer Ragna Kronstad, en agonom og flere ansatte kom på plass i 2020, og siden da har det vært full drift på gården.

På gården er det kaniner, høns, sauer og gris samt birøkt. Det er opparbeidet grønnsaksbed hvor det dyrkes grønnsaker, spiselige blomster og urter. Gården er økologisk drevet med vekt på kretsløp og kompost. Hovedmålet er å lære barna veien fra jord til bord. Gården har opplegg for skoleelever og barnehager hele uka og den er åpen for publikum.

Arbeidet med planen for besøkssentret startet opp da pengene var bevilget. Plansaken

ble sendt til politisk behandling i oktober 2021 og alt var klart for byggestart høsten 2022. Men da prisene på byggevarer økte kraftig i 2022, var det dessverre ikke midler til å gå i gang med hele besøkssentret og saken stoppet igjen opp. Men nå har By- og miljøetaten funnet en god løsning. De er i gang med å bygge hele bygget, men innreder foreløpig bare den ene halvparten som haster mest. Det er et tilholdssted for de ansatte med toalettfasiliteter for publikum.

Besøkssentret blir ferdig i 2026 og en bedre 60-års gave kan ikke Østmarkas Venner få!

Styret i Østmarkas Venner 2025–2026

Trykksak
2041 0379

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349

Signe Nyhuus 976 24 869
Bente Lise Dagenborg 419 22 941
Lars Rogstad 450 04 970
Marianne Siegel 486 05 772

Nestleder: Øyvind Pettersen 454 57 346

Kristin Lund 957 09 166
Varamedlemmer:
Sigmund Hågvar 917 14 510
Johan G. Ellingsen 909 21 568

Administrativ leder: Ingunn Lian Nylund 949 82 006, medlem@ostmarkasvenner.no
E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

I juni møtte ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir en delegasjon fra Oslo Øst Natur og Ungdom i traseen for den planlagte Dammyrveien i Østmarka. Ungdomsorganisasjonen støtter kampen mot den voldsomme veien. Foto: Bjarne Røsjø.

Sivilombudet vil undersøke Statsforvalterens godkjenning av Dammyrveien

Tekst: Bjarne Røsjø

Sivilombudet vil undersøke Statsforvalterens vedtak i februar i år, da Losby Bruks søknad om å bygge Dammyrveien i Østmarka ble innvilget. – Dette betyr ikke at vi har vunnet kampen mot den svære skogsbilveien, men at det tennes et nytt håp, sier ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir.

I mars 2025 mottok Sivilombudet klager fra Østmarkas Venner (ØV) og Naturvernforbundet, etter at Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus i februar hadde

gitt Losby Bruk lov til å bygge en nesten fire kilometer lang skogsbilvei på østsiden av Elvåga. Den såkalte Dammyrveien er planlagt i et nesten uberørt skogsområde med

store naturverdier og stor betydning for friluftslivet.

– Statsforvalterens vedtak bygger på flere saksbehandlingsfeil, og vedtaket har alvorlige mangler når det gjelder lovforståelsen, het det i organisasjonenes klage til Sivilombudet. Organisasjonene viste også til at kommunestyret i Lørenskog to ganger har avslått Losby Bruks søknad om å få bygge Dammyrveien.

Vedtaket i februar kom etter at både Erna Solbergs og Jonas Gahr Støres regjering hadde gitt statsforvalterne beskjed om å bli mer tilbakeholdende med å overprøve kommunale vedtak fordi «det er lokalpolitikere som kjenner forholdene best i sin egen kommune», som det ble sagt.

– **En enestående og prinsipiell sak**

Hvis Dammyrveien blir bygd, vil den bli det største inngrepet i Østmarka på mange år, helt på grensen til Østmarka nasjonalpark som ble opprettet i november 2023. Veien skal gjøre det mulig å kjøre med opp til 24 meter lange og 60 tonn tunge tømmertrailere. Skogsbilveien skal bygges for å kjøre ut tømmer fra ca. 4300 dekar skog.

Statsforvalterens vedtak om å tillate Dammyrveien vakte mange skarpe reaksjoner fra blant annet kommunepolitikere i Lørenskog samt Venstres tidligere klima- og miljøminister Ole Elvestuen og MDG stortingsrepresentant Une Bastholm.

– Dette er en enestående og prinsipielt viktig sak på nasjonalt plan. Østmarkas Venner ble stiftet for snart 60 år siden, og vi har aldri tidligere klagt en sak inn for Sivilom-

budet. Det er ganske enestående at et kommunestyre avslår – attpåtil med stort flertall! – en søknad om bygging av en skogsbilvei. Vi håper inderlig at Sivilombudets behandling vil føre til at Statsforvalterens vedtak blir omgjort, sier ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir.

Ombudet stiller spørsmål til to departementer

I første omgang ønsker Ombudet svar fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet på noen «overordnede rettslige spørsmål», som det heter i et brev til de to departementene med kopi til ØV.

– Det bes om at departementene gjør en nærmere vurdering av hvilke spørsmål som skal besvares av henholdsvis Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet, eventuelt av begge, og om også andre departementer bør involveres. På bakgrunn av departementenes svar kan det bli aktuelt å undersøke Statsforvalterens vedtak nærmere, heter det i brevet.

Sivilombudet ber blant annet de to departementene svare på hva som skal til for at en kommune skal kunne stille krav om reguleringsplan i saker som gjelder bygging av landbruksveier.

Sivilombudet er Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen. Sivilombudet har til oppgave å sikre at offentlige myndigheter – kommuner, fylkeskommuner og staten – ikke gjør urett mot den enkelte borger. Ombudets beslutning om Dammyrveien ble kjent 30. juli.

– Det er for tidlig å sprette sjampanjen. Men Sivilombudets avgjørelse tenner et nytt håp, sier Lørenskogs ordfører Amine Mabel Andresen. Foto: Lørenskog kommune

– **Dette er fantastiske nyheter!**

Lørenskogs ordfører Amine Mabel Andresen (H) er strålende fornøyd med at Sivilombudet har funnet grunn til å undersøke saken om Dammyrveien.

– Dette er fantastiske nyheter! Det ble veldig trist og mørkt da vi i februar fikk Statsforvalterens vedtak om å tilla te bygging av Dammyrveien, men når Sivilombudet nå velger å se på saken tenner det et nytt håp. Det er riktignok for tidlig å sprette sjampanjen, for Sivilombudets avgjørelse betyr ikke at byggingen av Dammyrveien blir stanset. Men vedtaket er et viktig skritt i riktig retning, fordi dette innebærer at det kommer nye øyne som skal se på saken og gjøre grunn-

dige vurderinger, sier Andresen til Østmarkas Venner.

Lørenskog-ordføreren har lest brevet fra Sivilombudet nøye og er spesielt glad for at Ombudet har stilt helt konkrete spørsmål til Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet.

– Dette viser at Sivilombudet har gått veldig grundig inn i saken. De kunne jo i verste fall valgt å avslå saken, eller de kunne valgt å be om noen generelle uttalelser fra departementene. Isteden har ombudet funnet grunn til å ta saken opp til en grundig behandling, og det betyr jo at det finnes en mulighet for at Statsforvalterens vedtak kan omgjøres, mener Andresen.

Naturvernforbundets leder Truls Gulowsen ser fram til en rettslig avklaring som vil bli viktig i mange andre saker, og som han forutsetter vil stoppe dagens planer om bygging av Dammyrveien. Foto: Naturvernforbundet.

Hvor mye betyr det kommunale selvstyret?

Denne saken handler for øvrig ikke bare om byggingen av en svær skogsbilvei i Østmarka: I et større perspektiv handler den også om verdien av det kommunale selvstyret. Ordføreren minner om at kommunestyret i Lørenskog har avvist Losby Bruks søknad om å bygge Dammyrveien to ganger, men til tross for dette valgte Statsforvalteren å godkjenne veibyggingen.

– Da må man kunne spørre om hvor mye det kommunale selvstyret skal kunne råde over forvaltningen av naturen, som faktisk er den mest dyrebare forvaltningen vi har. For naturen vår er helt uerstattelig, og det skal vi ha stor respekt for. Dette er et utrolig viktig perspektiv i denne saken, påpeker Andresen.

– Ombudet stiller grundige og prinsipielle spørsmål

Naturvernforbundets leder Truls Gulowsen er svært glad for at Sivilombudet følger opp saken om Dammyrveien, og for at Ombudet stiller grundige og prinsipielle spørsmål om planplikt og krav til konsekvensutredning for landbruksveier.

– Dette er et område hvor lovens uklarehet gang på gang har bidratt til stor og unødig naturskade, og som kommer klart på spissen i Dammyrvei-saken. Jeg ser fram til en rettslig avklaring som vil bli viktig i mange andre saker, og som jeg forutsetter vil stoppe dagens planer om bygging av Dammyrveien.

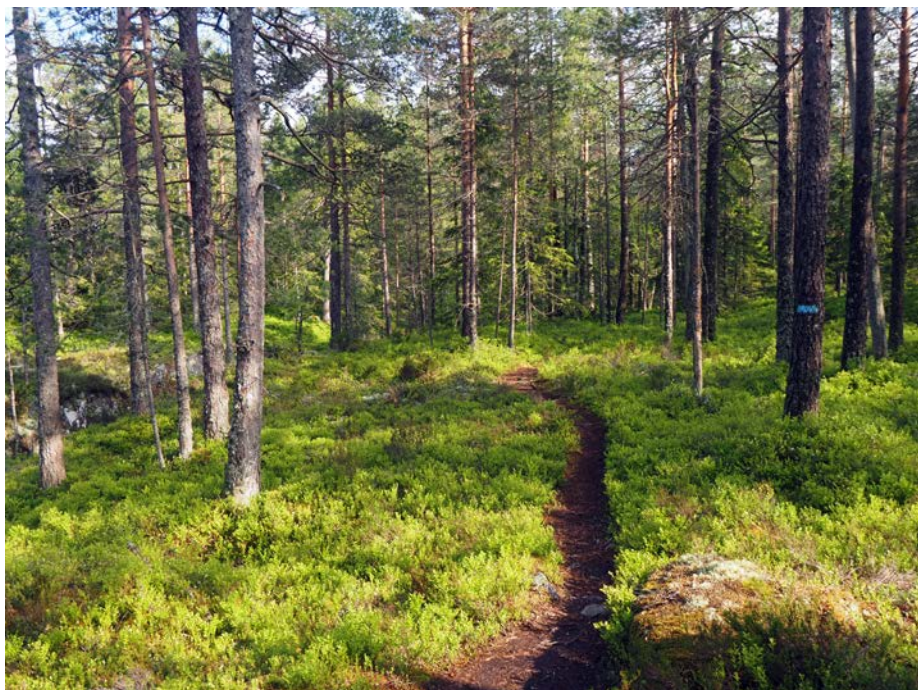
– Det er opplagt etter vårt syn at så store inngrep må konsekvensutredes og reguleres grundig, og at kommunens nei til inngrep må tillegges stor vekt. Alternativt ville det jo bare være når kommunen ikke vil ta miljøhensyn at lokalpolitikerne skal tillegges stor vekt, påpeker Gulowsen.

– Vi krysser fingrene for at fornuften seirer når saken blir skikkelig belyst, og er veldig glade for at Sivilombudet nå tar saken, tilføyer han.

Glede og lettelse i ØV

I ØV er det stor glede og lettelse over at Sivilombudet vil undersøke Statsforvalterens vedtak i Dammyrveisaken nærmere.

– I første omgang har Ombudet stilt flere grundige og intrikate spørsmål til to departementer. Dette er en meget viktig milepæl i arbeidet mot bygging av Dammyrveien,

Den idylleiske stien over Svarvestolsbrenna skal erstattes med en svær skogsbilvei med et 20 meter bredt flatehogst-belte på begge sider. Foto: Bjarne Røsjø,

som nå har pågått i tre år, forteller ØV-lederen Helga Gunnarsdóttir.

– Brevet fra Sivilombudet gir et håp om at Ombudet, etter en grundig gjennomgang utover høsten, vil finne grunn til å rette kritikk mot måten Statsforvalteren har overkjørt kommunestyret i Lørenskog på. Alle venner av Østmarka går nå en meget spennende høst i møte, sier en glad og håpefull Gunnarsdóttir.

Brevet fra Sivilombudet til de to departementene er publisert som vedlegg til en artikkel som ble publisert på Østmarkas Venners nettside 30. juli.

Fakta om Dammyrveien

Losby Bruk AS ønsker å bygge en skogsbilvei, kalt Dammyrveien, som blir ca. fire kilometer lang med bredder som varierer mellom 4 og 6,5 meter. I tillegg kommer grøfter, høye skjæringer og massive fyllinger på begge sider – samt parkeringsplasser, snuplasser, velteplasser og møteplasser. Det skal bli et 20 meter bredt flatehogst-belte på begge sider av veien.

Losby Bruk AS eies av 11 privatpersoner. De fleste bor i Oslo og er arvinger etter godseierparet Lorentz Meyer Boeck (1866–1936) og Kathrine Boeck (1869–1958), som kjøpte Losby i 1889.

Spillet om Sarabråten

13. september kl. 15.00

14. september kl. 13.00

Østensjø teaterselskap ønsker deg velkommen til årets oppsetning på tunet på Sarabråten i Østmarka.
Støttespillere/sponsorer: Østensjø historielag, Østensjø barne- og ungdomsteater, Alna ridesenter, Østmarkas Venner, Ulsrud vgs, Bydel Østensjø, Sparebankstiftelsen DNB, Den Norske Turistforening, Frifond og OBOS.
Billetter kjøpes på www.hoppla.no eller på arrangementet. Sjekk gjerne ut www.facebook.com/sarabratspillef.

Helga Gunnarsdóttir og Amund Kjernli i Østmarka i 2025: Klart at dette flotte området måtte vernes for kommende generasjoner! Foto: Bjarne Røsjø.

Visjonen om Østmarka nasjonalpark var nær havari i 2013

Tekst: Bjarne Røsjø

Visjonen om en nasjonalpark i Østmarka ble lansert i 2012, men allerede i 2013 var den nær havari da et medlemsmøte i Ski Arbeiderparti overraskende sa «nei». Redningen kom fra Ap-politikeren Amund Kjernli, som senere tok et smart strategisk grep.

Da Østmarkas Venner (ØV) 14. mai 2012 gikk ut offentlig og foreslo at det skulle opprettes en nasjonalpark i Østmarka, fikk visjonen fort både tilhengere og motstandere. Venstre-politikeren Ola Elvestuen var byråd for miljø og samferdsel i Oslo og likte ideen; det gjorde også SV-politikeren Bård Vegar Solhjell som var miljøvernminister: En rekke

natur- og miljøvernorganisasjoner uttrykte også sterk støtte.

Aps medlemsmøte gikk imot nasjonalparken

Etter å ha fått støtte fra flere av de politiske partiene i Oslo, jobbet ØV med å prøve å få flertall i Akershus-kommunene. Det var

åpenbart at det bare kunne bli flertall for nasjonalpark-visjonen i kommunene hvis enten Høyre eller Arbeiderpartiet (Ap) støttet saken, i tillegg til de tradisjonelle miljøpartiene. ØVs nestleder Helga Gunnarsdóttir sonderte terrenget i begge de store partiene i Ski i september 2012. Hun ringte blant annet til Amund Kjernli, som var tidligere ordfører i Ski og leder for Aps gruppe i kommunestyret.

– Jeg presenterte idéen muntlig for Amund, som jeg kjente fra før, og sendte ham informasjon på epost. Amund likte ideen med en gang og begynte å jobbe for nasjonalparken innad i partiet. Da saken kom til politisk behandling vinteren 2013, fikk han flertall i kommunestyregruppa. Vi var derfor ganske optimistiske før kommunestyret i Ski skulle diskutere saken 3. april 2013, forteller Gunnarsdóttir – som nå er styreleder i ØV.

Men dagen før kommunestyret opplevde Østmarka-vennene en kalddusj, for da hadde Ap et medlemsmøte som resulterte i et knepent «nei» til å utrede nasjonalparken. Medlemsmøtet er Aps høyeste organ, og vedtaket førte derfor til at Kjernli dagen etter måtte gå på talerstolen i kommunestyret og fortelle at hans parti ville stemme imot nasjonalparken. Det var en tung jobb, for Kjernli var jo selv tilhenger av nasjonalpark-ideen. Enda tyngre: Hele Aps kommunestyregruppe var faktisk tilhengere av å få en utredning.

Kjernli sa ikke noe om sitt eget og kommunestyregruppas syn da han sto på talerstolen, men nøyde seg med å fortelle om medlemsmøtets vedtak. Østlandets Blads fotograf snarrådige fotograf fanget likevel dramatikken og tok bilde da Kjernli gikk ned fra ta-

lerstolen med bøyd hode. Da styremedlemmene i Østmarkas Venner ble kjent med vedtaket, oppfattet de at visjonen om nasjonalparken var nær et havari.

Nasjonalparken sto ikke i partiprogrammet

– Jeg likte ideen om en nasjonalpark fordi jeg var en ganske flittig bruker av Østmarka da jeg bodde i Kråkstad. Jeg var blant annet veldig mye innover fra Krokhol og mot Tømmerås, og jeg tenkte at dette flotte området måtte bli bevart for ettertiden, forteller Kjernli.

– Men jeg ble veldig skuffet over det flertallet i medlemsmøtet, for det førte til at jeg dagen etter måtte gå på talerstolen i kommunestyret og fortelle at Ap ville stemme imot nasjonalparken. Grunnen til motstanden i medlemsmøtet var først og fremst at det ikke sto noe om nasjonalparken i partiprogrammet for valgperioden. Jeg prøvde å argumentere med at politikere av og til må ta stilling til saker som vi ikke kunne forutse da vi lagde et program som skulle gjelde i fire år, men jeg nådde ikke fram. Jeg husker ikke nøyaktig stemmetallet i medlemsmøtet, men jeg mener å huske at flertallet var nokså snaut, forteller Kjernli i dag.

– Det var mest noen medlemmer av den eldre garden i partiet som stemte imot. Kanskje de fryktet at et vern som nasjonalpark ville medføre strengere restriksjoner på bruken av Marka, men i virkeligheten var det jo omvendt, tilføyer han.

Aps «nei» førte til at det ble solid flertall mot å støtte en verneplanprosess: Forslaget fikk bare åtte stemmer. Referatet i Østlandets

Amund Kjernli – med bøyd hode – på vei ned fra talerstolen. Han har nettopp fortalt at Arbeiderpartiet vil stemme imot nasjonalpark-forslaget – men både han og kommunestyregruppa var egentlig tilhengere av ideen. Arkivfoto: Bjørn V. Sandness, Østlandets Blad.

Blad 4. april 2013 forteller at både Bård Hogstad fra SV, Svein Kamfjord fra Venstre og Jørn Yngve Sørum (uavhengig) var irritert over Aps helomvending – partiet hadde nemlig stemt «ja» i formannskapsmøtet en snau uke tidligere.

Amund Kjernli

Amund Kjernli (1957) er opprinnelig fra Stange på Hedmark, men flyttet til Ski i 1985. Han ble valgt inn i kommunestyret i 1987 men forlot politikken i 1991 for å prioritere familien. Fra 1995 til 2015 satt han sammenhengende i kommunestyret, blant annet som ordfører fra 2005 til 2007. I dag er han blant annet styremedlem i Postens pensjonistforening og styreleder for Fontenehuset i Nordre Follo – en organisasjon som tilbyr et arbeidsfellesskap for mennesker som har eller har hatt psykiske utfordringer.

Ville ikke gi opp nasjonalparken

Til tross for at Aps medlemsmøte hadde sagt «nei» til nasjonalparken, bestemte Kjernli seg for at han ikke ville gi opp en sak han oppfattet som både viktig og riktig. Den erfarne Ap-politikeren, som ble valgt inn i Skis kommunestyre første gang allerede i 1987, grep derfor sjansen da han ble foreslått som medlem i programkomiteen for perioden 2015–2019.

– På den tida hadde jeg bestemt meg for å gå ut av kommunepolitikken ved valget i 2015, men jeg la likevel all min makt bak denne saken fordi jeg ville gå ut av Ski-politikken med hevet hode. Så viste det seg at det gikk greit å få saken inn i partiprogrammet, kanskje fordi saken hadde hatt tid til å modne. De andre medlemmene i komiteen var også ganske positive. Da medlemsmøtet skulle vedta det nye partiprogrammet, kan jeg ikke huske at det kom innvendinger i det hele tatt, forteller Kjernli.

Resultatet ble en kort men svært viktig formulering i det nye partiprogrammet, under avsnittet Biologisk mangfold: «Utrede en nasjonalpark i Østmarka», stod det.

Flertallet i Ski var helt avgjørende

Etter kommunevalget i 2015 ble nasjonalpark-saken tatt opp igjen i alle de berørte Akershus-kommunene. Arbeiderpartiets Tuva Moflag var blitt ordfører i Ski, og det nye kommunestyret vedtok med 21 mot 20

stemmer å gå inn for en utredning av nasjonalparken, etter modellen om frivillig vern der grunneier selv foreslår områder. De 21 ja-stemmene kom fra Ap (13), SV (2), V (2), MDG (2), Rødt (1) og Pensjonistpartiet (1).

Også kommunestyrene i Rælingen, Oppegård og Lørenskog ble, etter kommunevalget, positive til å starte en utredning. Dermed var det flertall for utredning i alle Akershus-kommunene unntatt Enebakk.

*Amund Kjernli og Helga Gunnarsdóttir med Vidar Svarttjernets ikoniske bilde av Østmarka tatt fra Tonekollen – i retningen mot Vangen skistue og Nordre Follo's kommuneskog. Kjernli fikk bildet som takk for at han hadde spilt en avgjørende rolle for etableringen av Østmarka nasjonalpark.
Foto: Bjarne Røsjø.*

– Det er ikke godt å si hva som hadde skjedd hvis vi ikke hadde fått med oss Ski i denne saken. Det kunne enten tatt mye lenger tid å få på plass en nasjonalpark, eller nasjonalparken kunne blitt adskillig mindre enn den er i dag. Uten Skis deltakelse hadde det nemlig blitt umulig å forlenge det vernede området i Rausjømarka innover mot Oslo. Skis kommuneskog, som nå er en del av nasjonalparken, ligger jo mellom de aktuelle områdene i Enebakk og Oslo, forteller Helga Gunnarsdóttir.

– Amund Kjernli spilte en helt avgjørende rolle i Ski kommune. Det var han som la grunnlaget for et flertall i Ski og senere i Nordre Follo etter kommunesammenslåingen med Oppegård, tilføyer hun.

Dyktige politiske håndverkere

Amund Kjernlis grep om å få nasjonalpark-saken inn i Ski Aps partiprogram, minner om Ola Elvestuens grep i 2018 da han sørget for å nedtone det absolutte kravet om «samtykke fra alle de berørte kommunene» i nasjonalpark-saker. Han fikk nemlig inn en strategisk formulering i den såkalte Jeløya-erklæringen, som var den politiske plattformen for den nye regjeringen utgått av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Der stod det blant annet (på side 67) at:

«Lokal medvirkning og aksept er en forutsetning for opprettelse av nye nasjonalparker, men det åpnes for å ta regionale hensyn (for eksempel i Østmarka)».

Forslaget om nasjonalparken

ØVs opprinnelige forslag gikk ut på at det skulle opprettes en nasjonalpark som omfattet blant annet Rausjømarka i Enebakk og en del av Krokholmarka i Ski. Krokholmarka er en del av Skis kommuneskog, og Rausjømarka hadde tilhørt Oslo siden kommunen kjøpte området på 1960-tallet.

Deler av Krokholmarka i Ski var allerede administrativt vernet etter et vedtak i kommunestyret på 1990-tallet.

– Da vi så den setningen, jublet vi. I ettertid kan jeg si at det neppe hadde blitt noen nasjonalpark uten Ola Elvestuen, som fulgte opp saken ved mange anledninger. Og uten Amund Kjernli og snuoperasjonen i Ap i Ski, hadde vi ikke fått en så stor nasjonalpark som vi nå har. Vi hadde mange gode argumenter for nasjonalparken helt fra starten av – men vi var også heldige fordi vi hadde så dyktige politiske «håndverkere» som Amund Kjernli og Ola Elvestuen på vår side, oppsummerer Helga Gunnarsdóttir.

Denne artikkelen har tidligere vært publisert på Østmarkas Venners nettside 27. juni 2025, som den sjettede i en serie artikler om den lange prosessen som skapte nasjonalparken i Østmarka.

Båldugnad på Øvresaga i nasjonalparken med overnatting

Hva: Dugnad i kulturlandskapet i Rausjøgrenda

Hvor: Øvresaga DNT-hytte og Rausjø skole

Hvem: Statsforvalteren og Østmarka Venner v /Johan G. Ellingsen

Når: 27.– 28. september

I samarbeid med Statsforvalteren inviterer Østmarkas Venner til nasjonalparkdugnad på Øvresaga i Rausjøgrenda. Målet er å gjenskape det gamle kulturlandskapet rundt Øvresaga for igjen å få beitedyr på plassen. Det gamle gjerdet ble tatt ned i vår, og store mengder med småskog ble hogd ned. I sommer ble alt hogstavfallet samlet sammen i søkkene med tanke på seinere brenning når forholdene tillater det.

Vi håper å samle Østmarkavenner til en felles hyggelig dugnadshelg med brenning av det som ble ryddet. Vi tilbyr gratis overnatting på Øvresaga og den gamle Rausjø skole. Nasjonalparkforvalterne inviterer til felles bevertning og hyggelig sammenkomst lørdag kveld.

Oppmøte lørdag 27. september kl. 10.00 på Bysetermåsan for felles avreise inn til Rausjø.

Av hensyn til overnatting og mat krever arrangementet påmelding innen 19. september.

Nærmere informasjon fås ved påmelding til Johan G. Ellingsen på e-post jgelling@online.no.
Max. 20 plasser;
førstemann til mølla!

Øvresaga. Foto: Espen Bratlie.

Bymiljøetatens oppsynsleder Øystein Kolseth viser rundt i det som i sin tid var hagemark på Øvre Bremsrud. Foto: Gunnar Kagge

Bremsrud: Slåttemark og hagemark skal frem i lyset

Tekst: Gunnar Kagge

I høst rykker hogstmaskiner og gravemaskiner inn ved Bremsrud på østsiden av Nøklevann. De skal reparere, ikke rasere naturen der.

Gravemaskiner og tung redskap for hogst møter ofte motstand fra miljøvernere. Men inngrepene som skal gjøres ved Bremsrud får full støtte fra Østmarkas Venner.

Bremsrud er allerede en populær rasteplass nedenfor veien som går rundt Nøklevann. De siste årene har Bymiljøetaten satt opp benker og en gapahuk der. Bruker man øynene og litt fantasi, er det ikke så vanskelig å se at området er et gammelt, gjengrodd kulturlandskap.

Men hvor gammelt det er, kan kanskje overraske.

Første gangen Bremsrud nevnes i de historiske kildene er i 1390. Sannsynligvis har det vært gårdsdrift her fra før Svartedauden. Driften opphørte for 100 år siden da Nøklevann ble drikkevann. Da var det to plasser, Øvre og Nedre Bremsrud. Det siste huset på Øvre ble revet på 1950-tallet. Man kan fortsatt finne grunnmuren litt øst for veien.

Slik så Øvre Bremsrud ut i 1928, husene er for lengst revet. Foto: Anders Beer Wilse/Oslo Museum.

Restaureringsprosjektet skal ikke bare ta vare på det biologiske mangfoldet, men også få frem kulturminnene.

Tilbakestiller landskapet

Nå jobber Bymiljøetaten med å gjenopprette deler av det gamle kulturlandskapet. Arbeidet begynte i fjor. Da fikk etaten 100.000 kroner fra Miljødirektoratet. I år ble beløpet doblet.

I august viste Øystein Kolseth rundt på Bremsrud. Han er fornøyd med måten de fikk åpnet landskapet på i fjor, men direkte entusiastisk med tanke på hva de skal begynne med i høst.

– Gjengroingen går så raskt at det haster med å rydde opp, om det biologiske mangfoldet skal komme tilbake, forklarer Kolseth.

Selsvagt kan ikke et slikt prosjekt gjenopprette gårdstunet og innmarka slik det var før Nøkle vann ble demmet opp. Men i løpet av

et par år vil vi som vandrer der få en helt annen opplevelse av hva som en gang var.

– De grantrærne lever på lånt tid, sier Kolseth og peker rundt seg.

Grana er stor og mørk langt inn på det gamle gårdstunet. I løpet av høsten skal mange av dem ned.

To naturtyper

Først og fremst er det to naturtyper som skal vekkes til live igjen. De har ligget der hele tiden, men blitt overskygget av skogen som spiste seg inn på den gamle gården. En kartlegging fant hele 105 plantarter på Bremsrud. Kolseth håper og tror at prosjektet kan øke mangfoldet ytterligere.

De to naturtypene er hagemark og slåttemark. Mens det var viktig å holde slåttemarka åpen og fri for trær, var det mer rom for trær og busker i hagemarka. Dermed fikk de også annerledes biologisk mangfold.

Slåttearbeid på innmarka mellom Bremsrud og Ødegården i 1940-årene. Huset i bakgrunnen er Øvre Bremsrud. Foto: Østensjø lokalhistoriske bildebaser.

Oppholdsplassen ved Nedre Bremsrud er allerede godt tilrettelagt som rasteplass. Foto: Bymiljøetaten i Oslo

Slåttemark regnes som en kritisk truet naturtype. På Bremsrud er den gamle slåttemarka gjengrodd. Nå skal det ryddes. En slik mark krever lys og luft. Da kan blomster og urter vokse opp. Med dem kommer insekter og annet liv.

Skal dette bli et livskraftig økosystem, må man fortsette å slå enga hvert år.

I Bremsruds hagemark var det mer plass for trær. På Bremsrud står det fortsatt ask, alm og lind. Det vokser også epler der. Den som leter kan til og med finne syrin som gårdsfolket hadde for pyntens skyld.

Mange av trærne var viktige som vinterfor for dyrene. Allerede i fjor ble flere av løvtrærne på Bremsrud styvet. Det er en gammel beskjæringsteknikk som ble brukt over store deler av landet. På oversiden av veien kan man se alm og ask som ble styvet i fjor. I år fortsetter arbeidet.

Denne teknikken hadde flere fordeler. Trærne vokste ikke så mye at de kastet skygge på bakken, dermed vokste gresset bra. Men greinene var høye nok til at husdyrene ikke fikk tak i dem. Løvet fra styvede trær falt også i bedre smak hos dyrene.

Maskiner og bråk

For å nå målet må Bymiljøetaten gå litt drastisk til verks. I høst skal en gravemaskin inn til Bremsrud. Det blir også mye felling av trær.

Kolseth og kollegene hans i Bymiljøetaten er vant med at slikt vekker negative reaksjoner. Derfor ber han om tålmodighet og forståelse. Når de tunge maskinene er ferdige, ligger det til rette for at rasteplassen blir mer åpen og enda triveligere.

Men jobben blir ikke ferdig i høst. Oppryddingen og tynningen av skogen vil fortsette gradvis. Ved å fjerne de store grantrærne, skal de store løvtrærne komme mer til sin rett.

For at det biologiske mangfoldet som hører hjemme i en slåttemark skal vende tilbake, må enga slås hvert år.

Styreleder Helga Gunnarsdóttir i Østmarkas Venner heier på Bymiljøetaten:

– Prosjektet er verdifullt fordi det, for det første, tar vare på det verdifulle biologiske mangfoldet rundt den gamle plassen. For det andre: Vi vil få historien og de gamle ruinene fram fra glemselen og skyggen i gran-skogen og ut i lyset. Når plassen om noen år er ferdig restaurert, vil den øke opplevelsesverdiene på turen rundt Nøklevann, sier hun.

Opplev Østmarkas fineste universelt utforma leirplass

Hva: Tur, bål og fiske ved universelt utforma leirplass

Hvor: Tretjerna i Nordre Follo

Hvem: Fiskeutvalget i Ski Jeger og Fiskerforening og Østmarka Venner

Når: Søndag 5. oktober kl. 11.00 fra Krokhol

I anledning Friluftslivets år inviterer Fiskeutvalget i Ski Jeger og Fisk og Østmarkas Venner til tur til Østmarkas fineste universelt utforma leirplass som er anlagt ved Tretjerna.

De som ønsker å gå felles inn til Tretjerna møter opp kl. 11:00 ved bommen ved Krokhol. Derfra er det en ca. 2 km lang skogsvei inn til leirplassen. Turen egner seg for alle, inkludert barnefamilier og personer med bevegelsesnedsettinger, også med rullestol. Du kan også velge en annen adkomst og ta deg fram til Tretjerna selv.

Ved ankomst vil Ski Jeger og Fisk orientere om leirplassen og de mulighetene den gir for opphold og overnatting. Foreningen inviterer til gratis fiske så ta med fiskestang. Det vil også være anledning til å låne fiskestang.

Vi spanderer bålcaffe og noe å bite i, og vi fyrer opp grillbål.

Ta med egen mat og drikke.

Turen er åpen for alle.

Husk tursko og klær etter vær!

Parkering på Krokhol, eller ta Enebakkbussen 550 som stopper ved Krokhol hver time.

Tretjerna leirplass. Foto: Ski Jeger og Fiskerforening

*Fra kløftene ved Hauktjern.
Foto Espen Bratlie*

Vil du også være en sprekkedøl?

Tekst: Torbjørn Aas

Torbjørn Aas er erfaren DNT-turleder og -instruktør, Østmarka-elsker og sprekkedøl.

Østmarka er full av dem. De mystiske, spennende og vakre sprekkedalene i Østmarka ble grunnlagt for millioner av år siden som geologiske forkastninger og deretter omsorgsfullt utviklet og pleiet av planter, sopp, dyr, bakterier og kjemiske prosesser. Og som regel har de fått være i fred for menneskers destruktive adferd.

Østmarkas sprekkedaler går som regel i nord-sør-retning. De fleste av dem er ganske bortgjemte og unngår den vanlige turgåers oppmerksomhet. Du har kanskje krysset noen av dem, for eksempel på stien mellom Smørhullet og Sør-Elvåga, eller på stien mellom Fjellfugleleiken og Rausjøveien. Eller kanskje du har stirret betatt ned i den som er like ved Solåsen i Korpåsen. Men hvis du vil finne de virkelige skattene, må du våge deg utenfor sti og vei.

Biologisk mangfold

Sannsynligvis er det ikke lønnsomt for en skogeier å ta ut tømmer i en trang sprekkedal. Det vil være vanskelig å komme til der og svært krevende å få tømmeret ut av dalen. Derfor får trærne stå i fred og naturen får lov til å utvikle seg til gammelskog.

Når et tre dør, begynner mange nye liv! Flere tusen ulike arter lever av eller i døde trær. Både insekter, biller, larver, fugler, sopp, mose og lav lever av eller i døde trær. Selv om vi kanskje tror at området er «dødt», så

er altså det motsatte tilfelle. I tillegg kommer alt liv som finnes i vannpytter, myrhull og bekker. Her kan vi virkelig snakke om biologisk mangfold.

Gammelskog er svært viktig for lagring av karbon. Flere studier viser at skogen har en viktig funksjon for karbonopptak langt utover normal alder for hogst, sier NIVAs forsker Heleen de Wit, som har studert terrestrisk karbonsyklus i flere år. De fleste studiene viser dessuten at karbonlageret øker etter som skogen blir eldre.

Sikkerhet og kartkunnskaper

Hvis du vil utforske noen av Østmarkas sprekkedaler, må du forberede deg godt. Det er særlig to områder du må være nøye med.

Punkt 1 er SIKKERHET. Når du befinner deg nede i en sprekkedal, er du sannsynligvis et godt stykke fra nærmeste sti hvor det går folk og du har antagelig dårlig eller ingen dekning på telefonen din. Slik aktivitet er ikke risikofri. Det er fort gjort å bli sittende fast i et myrhull eller brenke et bein mellom to steinblokker. Så hva gjør du da hvis uhellet er ute og du ikke klarer å gå videre? Her er noen risikoreducerende tiltak:

1. Gå alltid sammen med noen om du ikke er særdeles godt trent i å være ute alene
2. Vær trygg på bruken av kart og kompass (mer om det lenger nede)

Spinneren. Foto: Torbjørn Aas

3. Kle deg godt. Husk godt fottøy så du slipper å bli våt på føttene og tøy som holder deg varm og tørr i mange timer, om uheldet skulle være ute og du blir immobil
4. Ta med deg sikkerhetsutstyr: telefon med fulladet batteri, hodelykt, et liggeunderlag, en sovepose og to søplesekker eller vindsekk hvis du går alene, en fløyte slik at du kan tilkalle hjelp om du er alene og ikke har dekning, eventuelt en satellitt-telefon eller nødsender med InReach- eller ResQLink-abonnement slik DNT bruker på noen av sine turer. Vær oppmerksom på at 113-appen er ubrukelig til å kommunisere med der hvor det ikke er mobildekning.
5. La noen hjemme vite hvor du har tenkt deg hen
6. Vær uhyre forsiktig når du går i vått terreng. Får du begge beina ned i et myr hull samtidig, kan det være vanskelig å komme

opp igjen. Prøv deg fram med det ene beinet før du setter det ned.

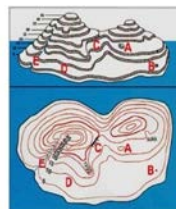
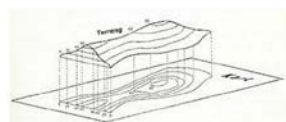
Punkt 2 er å sørge for GODE KUNNSKAPER I KART OG KOMPASS. Du må kunne finne veien utenfor sti i all slags terreng. Ta et kurs – DNT har ofte slike. Ta gjerne med deg en GPS hvis du vet hvordan du bruker den. Ikke begi deg ut i villmark uten at du hele tiden vet hvor du er. For å klare det, må du kunne mye om kart og kompass og dessuten ha trent mye på dette langs sti og vei.

Slik kan du finne sprekkedaler

Det er slett ikke vanskelig å finne sprekkedaler i Østmarka, det er så mange av dem. Ta deg turer utenom de vanlige stiene og bruk øynene, så snubler du fort over en spennende dal. Men et godt tips for å finne sprekkedaler, kan også være å studere digitale kart. For å lære hvordan vi gjør det, må vi først ta en liten gjennomgang av høydekurver og ekvidistanse, som er to nøkkelbegreper i kartlesing.

Et kart er todimensjonalt, til forskjell fra terrenget i virkeligheten, som er tredimensjonalt. For å kunne vise topografien i landskapet, altså høyder og daler, brukes høydekurver på kartet. På dette bildet ser vi hvordan kollen til venstre vises ved hjelp av høydekurver.

- Høydekurver: en tegning av terrenget
- Ekvidistanse: høydeforskjellen mellom to høydekurver (20 meter er vanlig)
- Informasjon om ekvidistansen står på kartet

Tenk deg at du deler denne kollen opp i skiver og at hver skive er nøyaktig like tjukk. Snittlinjene vi ser, når vi betrakter denne skivede kollen ovenfra, vil se ut akkurat som høydekurvene på et kart. Høyden på hver av skivene kalles ekvidistanse. Innen ett og samme kart er ekvidistansen alltid den samme og den måles i meter. På et vanlig turkart er ekvidistansen ofte 20 meter. På kartet har dette den nyttige virkning at jo tettere høydekurvene står, jo brattere er terrenget.

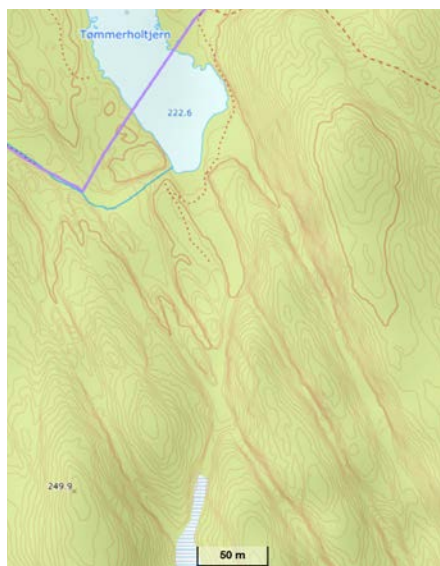
Digitale kart

Nå skal vi se på hvordan vi kan bruke det digitale kartet til Kartverket til å finne sprekkedaler. Nettadressen til dette kartet er norgeskart.no. Start nettleseren din (du kan bruke PC, nettbrett eller mobil) og tast inn adressen norgeskart.no i adressefeltet. La oss si at vi har lyst til å utforske et område øst for markastua Sandbakken. Du kan da zoome deg inn ved å skrive «Sandbakken, Oslo» i søkefeltet på Norgeskart.

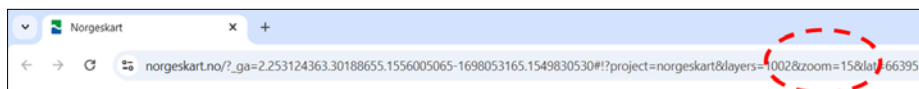
Sett at du har lyst til å se nærmere på området sør for Tømmerholtjern. Kan det være noen spennende sprekkedaler i det området, tro? Zoom inn på området du er nysgjerrig på. Legg merke til zoom-nivået som du ser oppe i adressefeltet i nettleseren:

Noe av det interessante med slike digitale kart, er at ekvidistansen, altså høydeforskjellen mellom høydekurvene, endrer seg når vi zoomer inn eller ut. Når zoom-nivået er 15, er ekvidistansen bare 1 meter. Det betyr at vi nå kan se terrenget uhyre detaljert.

Hvis du nå flytter deg rundt på kartet, vil du kanskje finne steder hvor høydekurvene står veldig tett, som f.eks. her:

Dette ser ut som sprekkedaler!

Da er det bare å ønske lykke til med sprekkedalutforskningen. Men husk – ta sikkerheten på alvor og stell pent med naturen. Du skal møte naturen med undring, vennlighet og respekt.

God tur og lykke til som sprekkedøl!

SpeiderhytteTuren 2025

Hva: Hyggelig tur for turinteresserte unge og voksne

Hvor: Speiderhytter i Østmarka

Hvem: Speiderne i samarbeid med Østmarkas Venner

Når: Lørdag 11. oktober og søndag 12. oktober

Andre helgen i oktober ønskes det velkommen til en eller flere av speiderhyttene i Østmarka. Mange speidergrupper har en egen hytte i skogen. Denne helgen vil speiderne og Østmarkas Venner gjerne dele turgleden med flest mulig turglade mennesker.

Også i år er det en del andre speidergrupper som har ønsket å delta på arrangementet. Oversikt og beskrivelse av alle hyttene finnes på arrangementets nettside.

Arrangementet er åpent for alle.

Hyttene er åpne lørdag 11. oktober kl. 10–16 og søndag 12. oktober kl. 9–16.

Mer informasjon, kart og turforslag, se nettsiden www.speiderhytteturen.no

Følg med for oppdatert informasjon!

Velkommen ut på tur!

*Speiderhytta Oterstua er alltid godt besøkt. Hytta ligger på Dalsåsen like ved Brenna.
Foto: Bjarne Servold.*

Skogklang – en musikalsk støtteerklæring til skogene vi mister

Hva: Konsert og dikt

Hvor: Ragnhilds rom Bjerkealleen 16, Ytre Enebakk

Hvem: Ingrid Vetlesen (sang), Marita Kjetland Rabben (piano) og Sigmund Hågvar (dikt)

Når: Lørdag 20. september kl. 15.00-18.00

Prosjektet Skogklang består av sopran Ingrid Vetlesen og pianist Marita Kjetland Rabben. De har satt sammen et konsertprogram bestående av nordiske romanser som representerer skogens mangfoldighet; som tilfluktssted i personlig krise, som hemmelighetsfull og mystisk, skogens poesi og selvfølgelig skogen som utgangspunkt for fortellinger om farlige vesener og mytologi. Under konserten møter vi eksempelvis Pan, Nøkken, Kong Liljekonvall, alver, fugler, dyr og mennesker. Det blir musikk av blant andre Sparre Olsen, Grieg, Rangström, Irgens-Jensen, Alnæs og Sibelius.

I anledning Friluftslivets år drar Ingrid og Marita på turné med Skogklang til ulike steder på Øst- og Sørlandet, og i september har turen kommet til Enebakk.

Med seg på konsertene sine inviterer de lokale skogsforkjempere eller naturvernere til å holde en innledning. I Østmarka er det en glede å kunne annonsere at Sigmund Hågvar vil stå for denne og lese egne dikt.

Skogklang er støttet av Kulturrådet, Fond for utøvende kunstnere og Arendal kommune. Denne konserten arrangeres i samarbeid med Østmarkas Venner.

Billetter koster 270 kr, og kan kjøpes på ticketco.no (søk opp Skogklang), eller med vipps i døra.

Villmarksbarndom VII

BACH I SPRENGTRÅD

Tekst og foto Halfdan Bleken

Overkøya i hjørnet – mitt eget og eneste private hjem gjennom barndommen. Storebrøren min hadde underkøya, med fotballspillere på veggen. Leeds, George Best. Der lå han og raslet med VG på kveldene – leste referater av tippekamper. Jeg hadde dyrebilder klippet ut av A-magasinet, revolverhylster med kruttlappistol, spretttert, koseelefant og lykkebringende hestesko over sengen. Og så den lille hjemmebyggede høyttaleren på veggen som jeg hadde kjøpt av nabogutten for 10 kroner. Dem hadde jeg tjent på anlegget av Ytre Ringvei mellom oss og Skauen der vi bodde, på grensen til Østmarka.

Høyttaleren var koblet til platespilleren. Det hadde jeg selv gjort, med hvit, grønn og rød sprengtråd fra vei-anlegget. Jeg skjøtte stumpene, så det ble langt nok: Først opp i hjørnet over senga, så bort langs taklista, så ned i til bokhylla der platespilleren sto. Jeg spilte i skoleorkesteret og hørte på Bachs fiolin-konsert i a-moll. Allegro. Den med det tøffe hammerslagstemaet i starten. Den hadde jeg hørt på radioen og kjøpte plata i butikken på Karl Johan. Og pengene til både den og høyttaleren hadde jeg altså tjent på anlegget ved å hente småting for «arbeidsmenna». En hammer, en sag, en spikereske... Det var to- og femøringer som kunne hentes på en plankestubb et sted etter at jobben var gjort – der lå de på rekke og rad, med en tioring skinnende av og til innimellom. Og den tøffe musikken til Bach spilte gjennom sprengtråden langs taklista, så vill og så trist samtidig. Jeg lå i senga og fløy.

En lørdagskveld var vi som så ofte, på vei-anlegget og klatret i stillasene. Arbeidsbrakene sto tomme. Kara var reist hjem på

bygda for helgen. Et par ungdommer kom også slengende. Det var ikke noe vi unga var mer redd for enn «ungdommer». De kunne jo finne på hva som helst, fra hånletter til juling. På avstand så vi dem gå inn i en av brakkenene. Det var mer enn vi våget, og det var visst forresten låst. Snart kom de ut igjen, og om ikke lenge slo røyk og flammer opp. Og så sto plutselig brakka i full fyr. Politiet kom i patruljebil og spurte oss gutta som sto og kikket om vi visste noe om dette. Ja, det visste vi. Inn i baksetet på patruljefolkevogna. «Det var to ungdommer» sa vi. Jaha, hvor gamle var de da? «Sikkert 15 år», sa vi, for de var jo nesten voksne. «En av dem hadde skjegg», føyde jeg til. Politimannen så på meg.

En vår kom jeg over en annen brann i Skullerudhavna. Sånt skjedde ofte, det var sport for noen å tenne på tørt fjorårsgress. Bråtebrann var gøy for slike rampegutter som de voksne sa var «på vei utfor». Men denne brannen var stor. Fattern ringte til Brannvesenet: «Sønnen min kan vente på dere i veikrysset og vise dere stedet.» Brannbilen kom, ganske stille og rolig – i motsetning til meg. Jeg sprang opprømt på asfalten ved siden av mens de kjørte mot stedet. «Hopp opp på stigtrinnet!» lød det oppefra bilen. Jeg glemmer det ikke. Jeg viste hvor det var vann, og jeg og andre unger bar bøtter og hjalp til å slukke. Brannmennene brukte slanger. Etter hvert var det bare sot og sur lukt i solskinnnet. Også i fjesene våre. En brannmann som rullet inn slanger, kom bort. Han så på meg under hjelmen. «Takk skal du ha, 'a, småen», sa han. Jeg sprang hjem igjen. Jeg rørte vel knapt bakken.

halfdan.bleken@outlook.com

Østmarkas rikdom: Spiskammeret

Tekst og foto: Trond Wormstrand

*Dyprøde bær møter meg. Tue etter tue i skråningen opp mot ranke furustammer.
Hadde du sett meg nå, nord for Østbyputten, hadde du sett et gledeslys i øynene mine.*

Svusj, svusj, svusj, sier plukkeren, subbene gjennom bærlyngen. Fluer surrer, en sørgekåpe vinger lavt over landskapet, et ravnepar seiler på klarblå himmel.

Zi-zi, tææh-tææh-tææh, sier en strupe fra en høstgul bjørk.

Granmeisen gjør som meg, den sanker mat for vinteren og er en av de flinkeste sankere i dyreriket. Opptil åtti tusen frø, insekter og edderkoppdyr gjemmer den, mest i lav, mose og barken på trær.

Jeg setter meg på en stubbe, hviler ryggen, redder en edderkopp opp av spannet og fyller munnen med en håndfull bær. Sure, søte,

saftige tyttebær. Enkelte blåbær bidrar til sødmen.

Blåbær og tyttebær slekter nært på hverandre, så nært at det kan oppstå kryssninger. Begge tilbyr sultne dyr sukkerholdig mat for å få frøene sine spredd. Konkurransen om dyrenes gunst demper de ved å foretrekke ulike voksesteder, ved å modne på ulike tider og ved ulik holdbarhet. Benzosyre konserverer tyttebæret naturlig.

Zi-zi, tææh-tææh-tææh. Meisens lokketoner supplerer stillheten jeg søker i Østmarka.

Finner den lille fuglen tilbake til depotene sine – i hvitfrossen skog? Den husker nok ikke alle sine egne, men vet nøyaktig hvor på treet granmeiser flest gjemmer mat, nemlig på stammen og på grener nærmest stammen.

Jeg fyller femliters-spannet på et par timer og rusler hjemover – over stein, røtter og gjørmehull. Ikke snuble nå! Jeg plukker noen kantareller langs stien, legger dem oppå bærene, gult på rødt, og sender en takk til Østmarka, min sjenerøse fødevareprodusent.

Zi-zi, tææh-tææh-tææh er sjeldnere å høre. Granmeisen har gått fra «livskraftig» til «sårbar» på Norsk rødliste for arter. Derfor har organisasjonen BirdLife Norge gitt den ekstra oppmerksomhet i år (Årets fugl 2025). Færre mørkne stubber og stammer, der arten hakker reirhull, kan være én grunn til tilbakegangen.

Til vinteren henter jeg frosne tyttebær i fryseren, mens granmeisen henter frosne frø og insekter i mose og bark. Når tennene mine knuser bærene, smaker jeg septemberdagen vi var sammen, meisen og jeg.

Høstmøte om Dammyrveien

Hva: Åpent møte om Dammyrveien

Hvor: Skullerudstua, General Ruges vei 106, Oslo

Hvem: Une Bastholm, Marit Vea, Knut Berg, Truls Gulowsen, med flere

Når: Onsdag 5. november kl. 19.00

I sommer fikk vi den gledelige nyheten at Sivilombudet ville undersøke Statsforvalterens vedtak om å tillate bygging av Dammyrveien, som Losby bruk AS har søkt om mellom Elvåga og Halsjøen. Et stort og tverrpolitisk flertall i kommunestyret i Lørenskog har sagt nei til veien, men Statsforvalterens landbruksavdeling har overprøvd kommunestyret. ØV og Naturvernforbundet har klagt Statsforvalterens vedtak inn for Sivilombudet.

Ombudets konklusjon vil ikke være klar før nærmere jul, men dokumentene i Ombudets gransking vil være offentlige og spenningen vil øke fram mot endelig svar. Østmarkas Venner inviterer derfor til høstmøte om saken. Foreløpig program:

- Kaffe og noe å bite i før møtet starter
- Lars Lindland viser bilder fra området
- Informasjon om status i saken
- Et panel bestående av blant andre:
 - ✓ stortingsrepresentant Une Bastholm (MDG)
 - ✓ miljøbyråd Marit Kristine Vea (V)
 - ✓ saksordfører for Dammyrveien Knut Berg (H)
 - ✓ styreleder i NNV Truls Gulowsen

Alle er velkomne til et viktig møte om Østmarkas framtid!

Oppdatert program vil bli publisert på våre nettsider utover høsten

Fire blå søstre i veitraséen. Foto: Lars Lindland

Førjulstreff på Rustadsaga

Hva: Julegrøt og noe attåt

Hvor: Rustadsaga

Hvem: Østmarkas Venner i samarbeid med Rustadsaga

Når: Onsdag 3. desember kl. 18.00

Østmarkas Venner ønsker velkommen til førjulstreff på Rustadsaga.

Vi byr på julegrøt og en hyggelig markaprat fra kl. 18.00. Program annonseres på våre nett- og Facebook-sider når det nærmer seg.

På grunn av begrenset antall plasser er arrangementet forbeholdt våre medlemmer.

Arrangementet er gratis, men vil kreve påmelding. Påmelding legges ut på våre nettsider 15. november.

Velkommen!

Foto: Espen Bratlie.

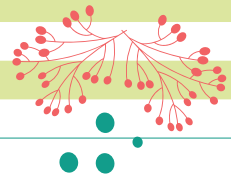
NORGE P. P.

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand
1112 Oslo

Arrangementer Østmarkas Venner

Dato	Arrangementer
7. september	Flyktningeruteturen – AVLYST
13.–14. september	Spillet om Sarabråten
20. september	Skogklang i Bjerkealleen 16, Ytre Enebakk kl. 15.00
27.–28. september	Båldugnad for kulturlandskapet på Øvresaga m overnatting.
5. oktober	Opplev Østmarkas fineste universelt utforma leirplass – med Arne Gunnar Havnås
11.–12. oktober	SpeiderhytteTuren 2025
12. oktober	Skogklang Østmarkkapellet kl. 13.30
5. november	Høstmøte om Dammyrveien
3. desember	Førjulstreff på Rustadsaga

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

GRASROTANDELEN

ØSTMARKAS VENNER

Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202